

*KREŠIMIR MIĆANOVIĆ (nar. 1968 v Brčku), jazykovědec a spisovatel. Své básně a povídky publikoval v četných chorvatských i zahraničních časopisech (přeložen do polštiny, češtiny, slovinštiny, makedonštiny a němčiny). Jeho tvorba je zastoupena v několika antologiích současné chorvatské prózy. Doposud vydal sbírku poezie *Dok prelazim asfalt* (1988) a dvě knihy povídek *Vrtlar* (1994, přeloženo do polštiny: *Ogrodnik*, 2003) a *Treba se kretati* (2005). Pracuje na Ústavu kroatistiky v Záhřebu a od roku 2009 vede Záhřebskou slavistickou školu v Dubrovniku. Publikoval odbornou monografii *Hrvatski s naglaskom: standard i jezični varijeteti* (2006). Je spoluautorem nejnovějšího vydání chorvatského pravopisu (*Hrvatski pravopis*, 2007, 2008).*

U Starého Hanibala (ze sbírky povídek „Treba se kretati“, 2005)

Potkali jsme se u Starého Hanibala. Vysvětlil mi, že musím vystoupit na třetí zastávce a ujít ještě asi sto metrů po pravé straně ulice, nemohu se splést. Budova, v níž se nachází podnik Starý Hanibal, je vmáčknutá mezi dráhu rychlovlaku a velké skladiště výrobků z vlny. Teď tedy sedím se svým přítelem (vlastně spíše známým) ze střední školy v restauraci podobné obyčejné putyce a na všech stolech jsou zapálené svíčky.

„To je jen kvůli atmosféře,“ vysvětluje mi, „nezáleží na tom, jestli u stolu sedí muž se ženou nebo ne.“

„Jasně, chápu, kvůli atmosféře, však ty bys mě nepozval jen tak někam,“ snažím se dialog rozvést.

Tak nějak začne po kratší chvíli vážnout rozhovor mezi dvěma známými, kteří se potkají po osmi devíti letech, dohodnou se, že si spolu vypijí pivo a popovídají si. Ale vlastně už když se po telefonu domlouvali, kde se sejdou, řekli si všechno, co si mohli říct. Proto jsou zde taky ty svíčky, kvůli atmosféře. Přesto je ve zbytečnosti těchto rozhovorů něco

přitažlivého. Když si promítám naši odpolední schůzku, je mi jasné, že pravděpodobnost, že si spolu ještě někdy zajdeme na pivo, je nulová. A taky že ani sto svíček by nemohlo zachránit nějakou atmosféru. Neznamená to však, že by naše setkání bylo nepřijemné nebo že by s mým známým byla otrava, to jsem nechtěl říct. Ale to není důležité. Jestli je vůbec někdo vinen, pak jsem to já. To já jsem někde vyhrabal jeho telefonní číslo a rozhodl se, že mu zavolám. Jen mě poněkud šokovalo, že můj známý, muž, s nímž sedím u stolu se zapálenými svíčkami (a ty hoří, ačkoli nejsme pár muž a žena) má tak dobrou paměť. A teď nemyslím to, že připomněl příhodu ze školního výletu ve čtvrtáku, kde jsem se ztrapnil, nebo že si vzpomněl na cosi o naší obtloustlé třídní učitelce. Spíš jde o to, že si pamatuje, kde co koupit nejlevněji, kdy přesně jsou výprodeje nebo ve kterých čtvrtích města je nejčerstvější a nejlevnější zelenina. Vypočítal například, o kolik se zdražila městská doprava od doby, kdy se přistěhoval do města, a pak to srovnal s růstem platu v tomtéž období. Upozornil mě, že bych měl kvůli vzhledu rozhodně chodit plavat, což bude nejlepší ve středu mezi jednadvacátou a dvaadvacátou hodinou, protože tehdy je plavání pro veřejnost o polovinu levnější. Nicméně, nesmím být nespravedlivý. Když řekl, že někdy chodí do města, ale nebere si s sebou peněženku (aby zbytečně neutrácel), pomyslel jsem si, že je pěkný chytrák. Pak ale trval na tom, že zaplatí útratu, a taky to udělal. Navíc, nejen zapálené svíčky, ale i jeho počítání zachránilo naše setkání. Zeptal jsem se ho, jestli neví o nějakém levném kopírování, a on mi jednoznačně doporučil, ať zajdu do copy centra, tam je to prý nejlepší. Do 50 kopií stojí jedna 6 centů, od 51 do 500 kopií je jedna za 5 centů, nad 500 kopií je jedna za 4 centy. Druhou a ještě lepší možností je koupit si kartu na 2000 kopií. Když její cenu vydělíš počtem kopií, ukáže se, že jedna kopie vyjde na 3 centy. Ano, musel jsem uznat, že byl v matematice vždycky dobrý. Společně jsme vyšli do podvečera, začalo opět pršet (tady jako by přšelo vždy jen v pozdních odpoledních hodinách) a zamířili jsme na zastávku nadzemky. Projeli jsme dvě nebo tři stanice, když do našeho vagónu nastoupil mladík s kytarou a blondatá dívka. Jakmile se zavřely dveře, začal mladík hrát a dívka zpívat. Nerozuměli jsme textu, ale protože dívka zpívala nějakým slovanským jazykem, zdálo se nám, že jsme sem tam nějaké slovo zachytili. Rozhodně jsme rozuměli víc než ostatní cestující. Určitě to bylo o loučení s domovem, opuštěné dívce nebo ustarané matce. Byla to smutná melodie. Poslední, co jsme udělali společně, můj známý ze střední školy a já, bylo to, že jsme hodili několik mincí do plastového kelímku, s nímž dívka se zručností obchodníka půvabně prošla vagónem.

Tramvaj, která stojí (ze sbírky povídek „Vrtlar“, 1994)

Na okraji sklenice zůstaly jen rty. Díval jsem se, jak alkohol společně s hustou clonou kouře stoupá ke světlu. Vyšel jsem spěšně z kavárny a už chodil zadýchaný po pokoji. Lehl jsem si na postel a pokoušel se usnout. V podobných okamžicích pokusů jsem nikdy docela nepatřil spánku, ani jsem se z něj, na druhé straně, nemohl probudit s lehkostí, o níž se mi zdálo. Jasně jsem slyšel praskání stěn, mince telefonní budky a šumění květin v květináčích. Bylo pro mě těžké se skutečně probudit, protože ty hlasy, ta próza obyčejnosti, v tu chvíli mizely.

V rádiu oznamovali, že nějaká dívka hledá jakoukoliv práci v ruční výrobě. Už jsem si ji představoval, jak vyrábí svíčky, plastové knoflíky, jak stříhá na kalhoty. Potom k ní přijde šéf, něco jí řekne, ona se začervená a řízne se do prstu. Včera večer u mě Jelenka nebyla. Zůstala v bytě. Ozvala se mi až po osmi dnech. Vyprávěla mi, že byla na vyšetření srdce. Jen tak tak našla dveře našeho EKG. Stoupala do druhého patra doprava, potom do prvního, nahore do třetího. Starý vrátní ji poslal rovně. Už byla skoro tam. Čekala dvě hodiny sama mezi oranžovými židlemi. A když konečně vešla do ordinace, uviděla doktora s kalkulačkou v ruce, jak stojí u věšáku a ptá se sestry, jaký je dnes kurz švýcarského franku. Chtěla pokračovat, ale někdo přerušil spojení. Volali jsme na sebe a podráždění, bezmocní zavěsili sluchátka.

Město je poloprázdné. Dělníci ve žlutých oblecích vycházejí časně ze svých podzemních skladišť na hlavní ulice. Dobrého graffiti je čím dál méně. Město má hlad. V boudách svlékají dělníci vápno a leží otočení k novostavbě. Právě postavená budova se podobá dětským kostkám. Četl jsem knihu a zkoušel v ní spočítat česká slova. Počítají se slova? Mohl bych říct: Já mám dva tisíce slov? Na následující straně je Kambodža napsaná malými písmeny. Zaklapl jsem knihu a přikryl si jí oči.

Zašel jsem na pivo se Zvonimírem a Ivanem. Ivan zaplatil. Nebyli jsme spokojení. Vyprávěli mi o tramvajích. Lidé stojí a mlčí. Neznají se. Ve čtvrtek se stalo dvakrát totéž. Zatímco se zavírají dveře, snaží se někdo doběhnout a nastoupit. Nebylo by se mu to bývalo povedlo, kdyby ten, který stojí, nenastavil dveřím tramvaje nohu. Ten, který stojí, to nedělá z důvodu, že si myslí, že je to důležité proto, aby ten někdo doběhl. Noha nastavená tramvaji je vzpoura proti automatu JE NEBEZPEČNÉ SE OPÍRAT. Je to rozhořčení z toho, že dnes večer budeme zavězeni ve výtahu bez přítelkyně. Výtah/tramvaj jsou klaustrofobie. Řidič a liftboy ve francouzském hotelu jsou součástí inventáře klaustrofobie. A revizoři? Ti neexistují, je to jen pohádka.

Psací stroj je strašně špinavý. Došla páska. Štvou mě překlepy: nkdy bez ě, jedna je jedna, vyprvěl jako vyprávěl. Nalepil jsem si na zeď TŘI SVĚTY a dívám se na rybí litografii. Pomalu se začínám nudit. Otevřel jsem okno a dovnitř vletěly dva listy. V tu chvíli jsem se podíval na svoje rostliny. V dopise mi píše kamarádka, že našla za dveřmi květinu, když přišla z práce. Ptá se mě, jak to vypadá s rozmístěním mých stromů. Podzim tu je jako fabule napsaná v domácím úkolu. Jen loď, která má světla vpředu.